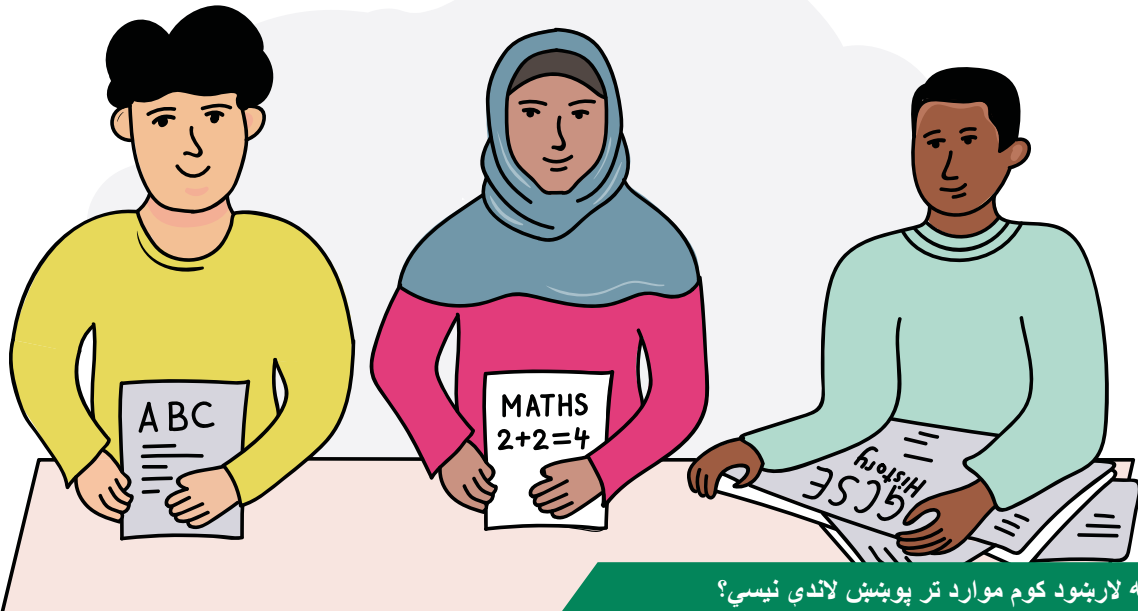

د سکاټلنډ د تعلیمي سیستم په اړه: ابتدائیه بنوونځي د هغو ماشومانو او تنکیو ځوانانو والدينو ته لارښود چې له انگلیسي څخه د دوهمې ژبې (EAL) په حیث استفاده کوي

دغه لارښود کوم موارد تر پوښتنې لاندې نیسي؟

دلته تاسو داسې عملي معلومات پیدا کولی شئ چې تاسو سره خپل ماشوم ته په بنوونځي کې د ځای پیدا کولو او په سکاټلنډ کې د تعلیمي سیستم په اړه د پوهاوي په برخه کې مرسته کوي.

په سکاټلنډ کې مختلف ډوله بنوونځي شتون لري چې په لاندې ډول دي:

- محلي بنوونځي.
- ځانگړي بنوونځي.
- مذهبي بنوونځي.
- گالیکي په محلي ژبو بنوونځي.
- غیر وابسته بنوونځي (چې فیس اخلي).

دغه لارښود تاسو ته په سکاټلنډ کې د هغو بنوونځیو په اړه معلومات درکوي چې فیس نه لري.

همدارنگه په سکاټلنډ کې تاسو کولی شئ د بشپړې ورځې یا نیمې ورځې لپاره خپلو ماشومانو ته په کور کې زده کړه وکړئ. چې دې ته په سکاټلنډ کې په کور کې زده کړه وايي. په دې اړه نور معلومات دلته تر لاسه کړئ:

<https://www.mygov.scot/learning-home-education-flexi-schooling/home-education-flexi-schooling>

د معلوماتو	د ترلاسه کولو ځای
<p>جبري نه دی (ستاسو ماشوم اړتیا نه لري چې ورکتون ته لار شي).</p> <p>د ماشوم عمر: له زېږون څخه.</p> <p>د ځینو دوه کلنو او ټولو هغو ماشومانو لپاره چې عمر ونه یې له 3-4 کلونو پورې دي، وریا درسي ساعتونه دي.</p>	<p>ورکتون</p>
<p>جبري دي (ستاسو ماشومان اړ دي چې لار شي).</p> <p>درجي ابتدائیه ښوونځیو د ماشومانو عمر: له 4½ - کلونو پورې</p> <p>ابتدائیه ښوونځي معمولا د سهار له 9am د ماسپینین تر 3pm پورې دي، وختونه ښايي متفاوت وي.</p>	<p>ابتدائیه ښوونځي</p> <p>د 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7مه درجه ابتدائیه ښوونځي</p>
<p>S4 پورې متوسطه ښوونځي جبري دي. د متوسطه ښوونځیو S5 او S6 درجي جبري نه بلکه په خپله خوښه دي.</p> <p>درجي د زده کوونکو عمر: له 12 څخه تر 16 کلونو پورې.</p>	<p>ثانوي ښوونځي</p> <p>او 1، 5مه</p> <p>د متوسطه ښوونځیو د S2، S6 او S3، S4</p>
<p>16 کلن یا لوی کسان کولی شي گډون پکې وکړي</p> <p>ځیني ځوانان کولی شي په وریا ډول گډون پکې وکړي کالج ته مراجعه وکړي.</p>	<p>اضافي زده کړي کالج</p>
<p>هغه ځوانان چې 17 کلن یا ډېر دي کولی شي گډون پکې وکړي.</p> <p>ځیني زده کوونکي کولی شي په وریا ډول گډو پکې وکړي.</p>	<p>لوري زده کړي انستیتیوت (پوهنتون)</p>

1. څنگه کولی شم د خپل ماشوم لپاره په ښوونځي کې ځای پیدا کړم؟

شوراګانې (چې د محلي ادارو په نامه هم یادېږي)، د دې لپاره چې مشخصه کړي ستاسو د ماشوم لپاره باید په کوم ښوونځي کې ځای ورکړل شي له “د لاسرسي وړ سیمې” څخه استفاده کوي. کېدی شي تاسو ته ترټولو نژدې ښوونځي ستاسو په د لاسرسي وړ سیمه کې و نه اوسي. د دې لپاره چې وپتیبئ کوم ښوونځي ستاسو په د لاسرسي وړ سیمه کې موقعیت لري، له خپل پوستي کود نه په استفادي سره د خپلي سیمې د محلي شورا وپېایانه وگورئ. په دې اړه نور معلومات دلته پیدا کړئ:

<https://www.mygov.scot/register-your-child-for-a-school>

که چېرې نه شئ کولی په آنلاین ډول فورمه ترلاسه کړئ یا که چېرې ښوونځي کې د تعلیمي کال په جريان کې داخله اخلئ، نو تاسو کولی شئ د خپلي سیمې د لاسرسي وړ ښوونځي سره خبره وکړئ.

تاسو کولی شئ له خپلي د لاسرسي وړ سیمې څخه د باندې نورو ښوونځیو ته غوښتنه وړاندې کړئ.

- که چېرې په ښوونځي کې ځای وا، ستاسو غوښتنلیک باید ومنل شي.
- که چېرې په ښوونځي کې ځای نه وا، نه پدې صورت کې تاسو کولی شئ له داخلي پرته وریا ښوونځي پیدا کړئ، په خپله د لاسرسي وړ سیمه کې خپل ماشوم ښوونځي ته واستوئ او یا هم وریا خصوصي ښوونځي پیدا کړئ.
- همدارنگه که چېرې ستاسو غوښتنه نه منل کېږي، کولی شئ د استیناف غوښتنه یا شکایت وکړئ.

2. په کوم عمر کې به زما ماشوم له ثانوي ښوونځي څخه خلاصېږي؟

هغه ځوانان چې د مارچ د 1 او د سپټمبر د 30 نېټو په منځ کې 16 کلن کېږي، د مې میاشتې په 31مه نېټه یې ثانوي زده کړې بشپړې کېږي. هغه کسان چې د اکتوبر د 1 او د فبرورۍ تر پای پورې 16 کلن کېږي کولی شي د کرمست د رخصتو په لړ کې ښوونځي پرېږدي.

3. څنگه کولی شم د ښوونځي د مقرراتو او رخصتو په اړه معلومات ترلاسه کړم؟

په سکاټلنډ کې د ښوونځیو مقررات او رخصتې متفاوتې دي.

د یادو نېټو د پیدا کولو لپاره د اړونده ښوونځي سره خبره وکړئ یا لاندې وېب پاڼه وگورئ:

<https://www.mygov.scot/school-term-holiday-dates>

4. له ښوونځي څخه څه توقعات درلودلی شم؟

د ښوونځي په اړه د نورو معلوماتو لپاره د ښوونځي لارښود وگورئ. هر ښوونځي باید خپل لارښود یا راهنما کتاب ولري.

د هر ماشوم لپاره ممکن لاندې موارد شتون ولري:

- د انتقال ورځې: د ابتدایي ښوونځي 7 زده کوونکي به دا فرصت ولري چې یو څو ورځې په خپل ثانوي ښوونځي کې تېرې کړي ترڅو وگوري چې څنگه دی.
- د زده کړو یو منظم تقسیم اوقات؛ هر مضمون به د هماغه مضمون د متخصص له خوا تدریس کېږي.
- بشپړ درسي نصاب ته لاسرسۍ – په دې اړه د نورو معلوماتو لپاره لاندې مراجعه وکړئ.
- د ټولو ماشومانو سره د مناسب چلند لپاره یو جامع سیستم
- له نصاب سره تړلي منظمه او دوامداره کورنۍ دنده

زما ماشوم به په ښوونځي کې نور څه کارونه کوي؟

ستاسو ماشوم کولی شي له درسي نصاب سره په نورو فعالیتونو، ښوونیزو سپارښتنو او لاندې فعالیتونو کې گډون وکړي:

• غونډې او ټولنیز عبادت لپاره فرصتونه.

• له درسي نصاب سره په فعالیتونو او کلیونه، لکه: سورت، موسیقي او ډرامه.

• د ښوونځي لخوا جالبو/سیمیایي/سپورتي فعالیتونو محلونو ته تفریحي سفرونه.

• د ماشومانو د فعالیتونو د نندارې په موخه صنفی ناستې او ترتیبات.

• ټولنیز فعالیتونه او د فیس په مقابل کې نور فعالیتونه

لکه د سپورت ورځ، نندارتونونه، بیسکواکاني او صنفی امتحانونه.

زه به څنگه پوهېږم چې په ښوونځي کې څه روان دي؟

ستاښو ښوونځی به تاسو سره په منظم ډول اړیکه نیسي ترڅو تاسو پوه شئ چې د ماشوم په ټولګي کې مو څه روان دي. ښوونځی به تاسو سره په لاندې مختلفو طریقو سره اړیکه نیسي:

- د ښوونځي د وېب پاڼې له لارې به تاسو سره د مهمو نېټو، معلوماتو او اعلاناتو په اړه تماس نیول کېږي.
- خبرتیاوي: کتبي پیغامونه، ټولنیزې رسنۍ (لکه ټویټر او وټس اپ).
- د آنلاین سیستمونو له لارې: په ښوونځي کې د غذا او له غرمې وروسته والدینو سره د لیدنو په اړه معلومات ورکول کېږي.
- ایمپلونه او لیکونه: د ښوونځي، درسي ټولګي او رخصتیو په اړه معلومات.
- والدینو سره له غرمې وروسته لیدني او رپوټونه: مخامخ ناستې او رپوټونه.
- په ښوونځي کې د ژوند او مضامینو په اړه ناستې او له غرمې وروسته فعالیتونه.
- مخامخ اړیکه: د تلفون یا ایمېل له لارې مخامخ فردي مکالمه.
- د والدینو شور او والدینو د ښوونکو ټولنه: دغه ټولنه د والدینو لخوا ټاکل شوي د والدینو ډله ده چې دنده یې د خپلو نظریاتو شریکول دي.
- په دې اړه د نورو معلوماتو لپاره په ساحه کې د نورو والدینو سره خبرې وکړئ.

5. ښوونځي به له ما څخه څه تمه لري؟

له تاسو څخه به د یوه والد په حیث لاندې توقعات کېږي:

- هره ورځ ښوونځي ته په وخت سره د خپلو ماشومانو ښوول، مګر په هغه صورت کې چې ماشومان مو ناروغ وي، لیدزمنه یا ملاقات ولري یا رخصت وي.

- ښوونځي ته د وړیا ترانسپورت په اړه د خپلې سیمې له شورا څخه نور معلومات دلته ترلاسه کړئ: <https://www.mygov.scot/free-school-transport>

- د خپل ماشوم د غیر حاضرۍ په اړه د ښوونځي سره په اړیکه کې شئ.
- د امکان په صورت کې د غیرحاضرۍ پر مهال له مخکې د ښوونځي سره په اړیکه کې شئ.
- د خپل ماشوم او کورنۍ په تړاو د هرې مهمې بېبڼې او شرایطو په اړه ښوونځي ته معلومات ورکړئ. هغوی به په خپل ټول توان سره له تاسو ملاتړ وکړي.
- هغوی ته د خپلو روغتیايي او ارتباطي جزئیاتو په اړه معلومات ورکړئ.
- ښوونځي ته داسې رضایت پاڼې یا موافقې چمتو کړئ چې له مخې یې ستاسو د ماشوم په تړاو د ښوونځي لخوا په سفرونو او د تصویرونو د اخیستو او داسې نورو مواردو په اړه اجازه ورکړل شوي وي.

6. په ښوونځي کې د اشخاصو او هغوی د موقوفو په اړه معلومات.

د ښوونځي د کاري پرسونل د نومونو او تصویرونو لپاره د ښوونځي لارښود یا لاسي معلوماتي کتاب یا د ښوونځي وېب پاڼه وګورئ، دغه نومونه او تصویرونه ځینې وخت په ښوونځي ته په دخولي دروازه باندې هم نصب وي.

له ښوونځي څخه پوښتنه وکړئ چې ستاسو د ماشوم سره به د ښوونځي د کاري پرسونل کوم غړی کار او مرسته کوي. په دې کې ښايي لاندې اشخاص شامل وي:

- لورپورې مدیران – لکه سرښوونکي، د سرښوونکي مرستیال، د ښوونځي مدیر.

- د دفتر کارکوونکي – لکه د ښوونځي د هرکلي څانګې مسؤل.

- تدریسي پرسونل – لکه د درسي ټولګي ښوونکي.

- د شپې له خوا د ښوونځي کارکوونکي – مثلاً د شپې ښوونکي، لارښود ښوونکي.

- متخصص کارکوونکي – لکه د EAL (انګلیسي

د اضافي ژبې په توګه) ښوونکي، د ESOL

(انګلیسي د دویمې ژبې په توګه) ښوونکي

- د ملاتړ کارکوونکي – مثلاً له زده کوونکي څخه د ملاتړ په موخه

مرستي، ک اړکوونکو سره د زړه کړې په برخه کې مرسته.

7. په ښوونځي څه شي زده کيږي او څه ډول تجربې یا آزمینې ترسره کيږي؟

عالي نصاب په سکاټلنډ کې د هغو ماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره دی چې عمرونه یې له 3-18 کلونو پورې دي.

دا یو داسې سهولت یا طرحه ده چې له مخې یې تنکیو ځوانانو، پوه، مهارتونه او د زده کړې په برخه کې د اړتیا وړ مرسته، او په 21 هېوادونو کې هغوی ته کار او ژوند برابرېږي.

له دغې طرحې څخه موخه دا ده چې هر ماشوم او ځوان وکولی شي یو:

- بریالی زده کوونکي،

- مطمئن شخص،

- مسؤل تبعه،

- او یو مؤثر کومک کوونکي و اوسي.

درجې او صنفونه

زموږ درسي نصاب په دوه لویو درجو باندې وېشل شوی دی:

- پراخه عمومي زده کړه چې له لومړیو کلونو پیل کيږي او د S3 تر پایه دوام لري.

- د لوړې کچې برخه چې په هغې د تعلیم د کیفیت لپاره تدریس شمال دی (له S6-S4).

پراخه عمومي زده کړه (BGE)

عمر: له 3 – P1	ابتدائیه مرحله
له P2 – P4	لومړی درجه
له P5 – P7	دوهمه درجه
له S1 – S3	دریمه/څلورمه درجه
له S4 – S6	د لوړې کچې برخه

پراخه عمومي زده کړه د اتو تعلیمي حوزو په کچه د نصاب له مخې په پینځو درجو سره وېشل کېږي (چې عبارت دي له: ابتدائیه، لومړۍ، دوهمې، دریمې او څلورمې درجې څخه).

ښکلي
هنرونه

روغتیا او
هوساینه

ژبې

سواد او
انګلیسي

اعدادي مفاهیم
او ریاضي

دیني او
روحي تعلیمات

علمونه

ټولنيزي
زده کړې

همدارنگه په ټولو مضمونونو کې د سواد او اعدادو د پوهې په برخه کې د پرمختګ لپاره برنامې شتون لري، او همدارنگه د زده کولو په مهارتونو باندې هم تمرکز شوی ترڅو ځوانان کار، ژوند، او خپل لوی والي ته چمتو کړي.

د پراخې عمومي زده کړې په پای کې، له ځوانانو څخه به د یوې تعلیمي برنامې له لارې ملاتړ وشي چې دې برنامې ته عالي مرحله ویل کېږي، دا به له ځوانانو سره مرسته وکړي چې خپل اسناد او وړتیاوې ترلاسه کړي، ملي 1 – ملي 5. عالي مرحله دا فرصت برابروي چې زده کوونکي له تخصص څخه وړتیا او مسلکي توب ته ورسېږي. په دې مرحله کې به ځوانان ګڼ شمېر فرصتونه ولري ترڅو زده کړه تجربه کړي او خپلو وړتیاوو ته ورسېږي.

ملي وړتیاوې (NQs) په سکاټلنډ کې یو له تر ټولو معمولو وړتیاوو څخه دي. په دې کې د هر فرد د خوښې وړ مضامین او موضوعات موجود دي. ځوانان باید د هر مضمون او هر کورس لپاره مختلفې دندې بشپړې کړي. آزمویني د سکاټلنډ د وړتیاوو د ادارې (SQA) له خوا اخیستل کېږي.

ځینې ښوونځي به د ESOL آزمویني هم وړاندې کړي (د هغو کسانو لپاره انګلیسي ژبه چې په نورو ژبې خبرې کوي)، د نورو معلوماتو لپاره لطفاً له خپل ښوونځي سره خبرې وکړئ. ممکن ځینې ښوونځي وکولی شي د اصلي ژبو په برخه کې آزمویني چمتو کړي، د نورو معلوماتو لپاره لطفاً له خپل ښوونځي سره په اړیکه کې شئ.

8. زما ماشوم به په ښوونځي کې څه ته اړتیا لري؟

د ښوونځي د یونیفورم او دا چې له کومه ځایه کولی شئ دغه یونیفورم وپېږئ، د خپل ماشوم له ښوونځي څخه پوښتنه وکړئ.

- په سکاټلنډ کې ډېری ښوونځي له خپلو زده کوونکو غوښتنه کوي چې یونیفورم واغوندي.
- ستاسو د ماشوم ښوونځي به تاسو ته د هغو شیانو یو لیست چمتو کړي چې تاسو اړتیا لرئ و پېږئ او تاسو به ووايي چې له کومه ځایه کولی شئ دغه شیان وپېږئ، همدارنگه له خپل ښوونځي څخه د PE (فزيکي زده کړې)، کبېټ او د لامبو د حوض په اړه هم پوښتنه وکړئ.
- ښائې تاسو د ښوونځي “د یونیفورم په برخه کې د یوې ډالۍ” لپاره په شرائطو برابر وئ. تاسو کولی شئ په دې اړه نور معلومات دلته ترلاسه

کړئ: <https://www.mygov.scot/clothing-grants>

ډېری ښوونځي د خپلو زده کوونکو لپاره په کفټريا يا د خورلو په سالون کې د غرمې ډوډۍ چمتو کوي، که چېرې یې کورونه نږدې وي، ځوانان کولی شي ډوډۍ له خپل کور څخه راوړي، او یا د ډوډۍ د خورلو لپاره خپلو کورونو ته لار شي.

ډېری ښوونځي د خوړلو توکي هم خرڅوي. اوسمهال ځیني ښوونځي نقدې پیسې نه مني.

که چېرې نور امتیازات لکه د ښوونځي د یونیفورم مرسته له ځان سره لرئ، کولی شئ په ښوونځي کې وریا ډوډی ته درخواست وکړئ. د خپلې سیمې د شورا په وېب پاڼه کې غوښتنلیک ثبت کړئ. نور معلومات دلته موندلی شئ:

<https://www.mygov.scot/school-meals>

د زده کړې د حفظ مرسته (EMA) د مستحقو زده کوونکو لپاره یوه اونیزه مرسته ده. په دوو اونيو کې یو ځل پرداخت کېږي. که چېرې په شرایطو برابر یاست، باید په مستقیم ډول ښوونځي یا کالج ته خپل درخواست وړاندې کړئ. نور معلومات دلته وگورئ:

<https://www.mygov.scot/ema>

9. د هغو زده کوونکو لپاره چې دا ډول تسهیلاتو ته اړتیا لري، نور کوم اضافي ملاتړ شتون لري؟

ټول ماشومان او تنکي ځوانان حق لري چې د زده کړې په برخه کې خپلې بلقوه کچې ته د رسېدو په موخه له هغوی څخه د اړتیا وړ ملاتړ وشي. په سکاټلنډ کې یو ډول اختصاصي یا ځانګړی تعلیمي سیستم موجود دی چې تمرکز یې د زده کړې او هر ماشوم ته د هغې د مؤثریت پر وړاندې د پرتو ځنډونو په له منځه وړو دی.

ځیني ماشومان او تنکي ځوانان اضافي ملاتړ ته اړتیا لري.

یو ماشوم کېدی شي د لاندې لاملونو په ګډون د ګڼ شمېر لاملونو له وجې اضافي ملاتړ ته اړتیا ولري:

• د زړه کړې لپاره لپاره چاپېریال.

• د کورنۍ شرایط.

• روټیایي یا معلولي اړتیاوې.

• ټولنیز او عاطفي فکتورونه.

ستاسو اړونده محلي اداره به خپله داسې پالیسي

یا تگلاره لري چې له مخې یې وضاحت کېږي چې څنګه به ستاسو ماشومانو او هغو تنکیو ځوانانو ته ملاتړ مشخصوي، طرحه کوي او بلاخره چمتو کوي به یې چې په زده کړه کې اضافي مرستې ته اړتیا لري.

10. څنګه کولی شم خپل ماشوم سره په زده کړه کې مرسته وکړم؟

خپل ماشوم سره د زده کړې په برخه کې د مرستې په اړه د معلوماتو لپاره **دلته** کلېک وکړئ یا

www.bell-foundation.org.uk/eal-programme/guidance/parental-involvement/ ته مراجعه وکړئ.